

BRITER OG TYSKERE I BITTER STRID OM KRIGSMINNE

50 år siden Köln ble lagt i grus

I et Europa som vokser sammen, preger Den annen verdenskrig fremdeles bevissthetens understrøm. Det bekreftes påny av en bitter tysk-britisk disput: Samme dag som Köln for første gang minnes sin «1000-bombefly-natt» i 1942, avduker dronningmoren i London et monument over mannen som la de tyske byene i grus.

**NILS MORTEN
UDGAARD**
i Köln

For Kölns nesten én million innbyggere markerer natten til 31. mai femtiårsminnet for bombetoktet da Köln mistet sitt ansikt, sier byens overborgermester, Norbert Burger. Derfor har han skrevet til den 91-årige dronningmoren og bedt politikerne tenke seg om før de reiser monumenter for helter fra tidligere kriger. Spesielt finner han det moralsk taktløst å velge 31. mai for å ære Bomber-Harris, den omstridte leder for britenes Bomber Command under krigen.

Sosialdemokraten Burger gjør det helt klart at Tyskland tar ansvaret for krigen. Nå gjelder det vår oppreden i dagens samarbeide, sier han og minner om at monumenter heller ikke er relst for generalene og flymannskapene bak bombene over Hiroshima og Nagasaki. Hans fremstøt er et psykologisk strå i vinden og forteller om et mer selvbevisst Tyskland, som ikke vil ta et fast og ensomt opphold i historiens anklageboks. At det gnistrer i forhold til britene, er ikke tilfeldig, for Storbritannia opplevte – i motsetting til Frankrike – «its finest hours», sin heroiske tid, under krigen.

Hittil har Köln ikke hatt noen årlig markering av krigens aller første «1000-

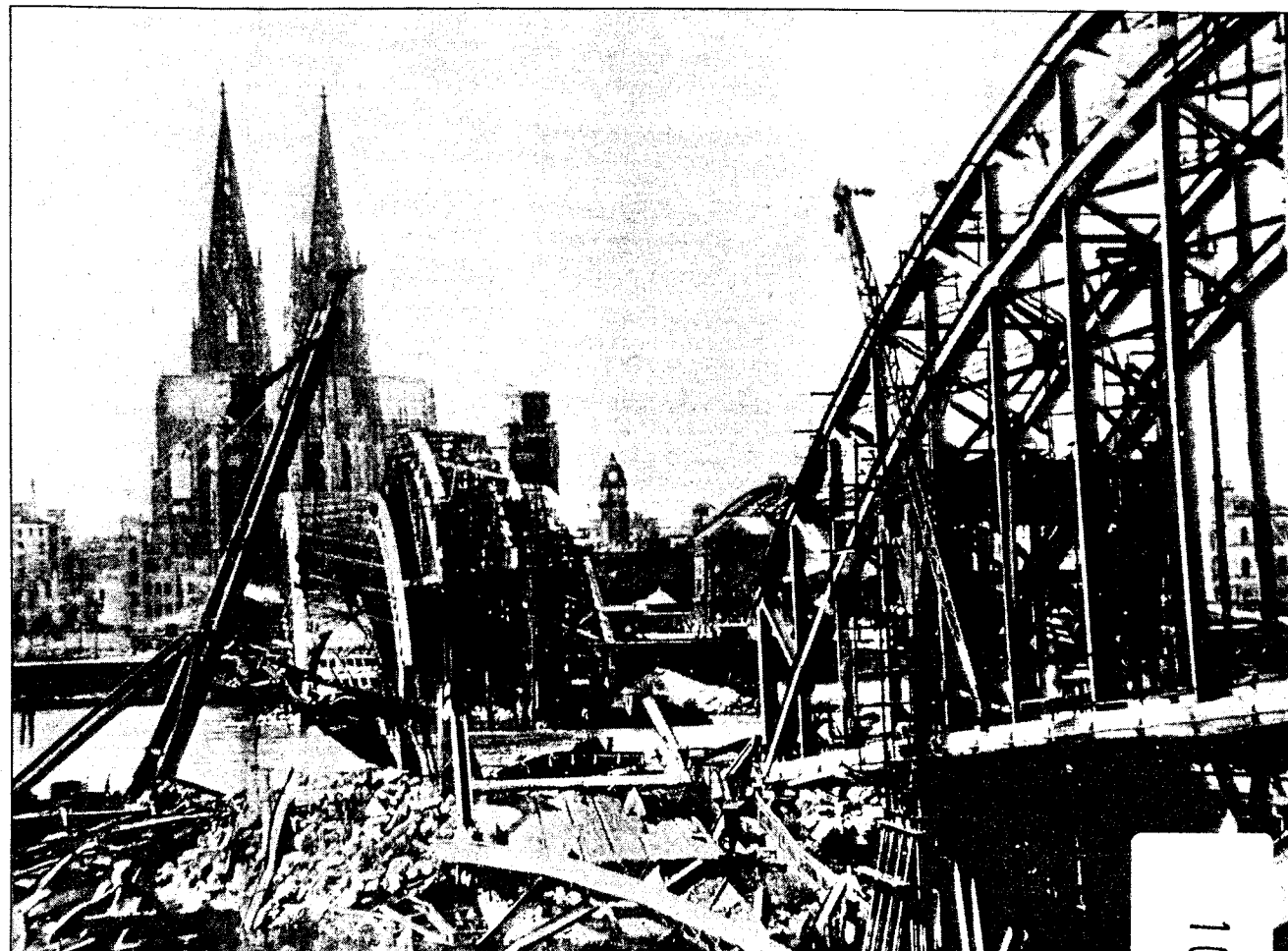
dam og Coventry. Den 14. februar 1942 kom de nye ordrene for Harris' Bomber Command: «Det er besluttet at hovedmålet for deres operasjoner skal være sivilbefolkningens moral, spesielt industriarbeidernes». Offiserene fikk beskjed om at dette betyr bebyggede områder og ikke for eksempel verfter og flyfabrikker.

Køln ble valgt ut til det første «1000-bombefly-tokt» fordi byen ligger langt vest og er lett å finne ved bredden av Rhinen en månelysnatt. Alt som kunne skrapes sammen av bombefly i Storbritannia ble sendt av gårde fra 50 flyplasser: 1046 fly lettet, mange måtte snu av tekniske eller navigatoriske årsaker, men 898 nådde frem til det gamle romerske handelssentrum.

Toktet var vellykket og ble et mønster for senere storangrep. Nesten ti prosent av boligmassen ble ødelagt, en tredjedel skadet, og byen meldte om 2500 storbranner, leser vi i bymuseets lille spesialutstilling om denne bombenatten.

Titusener drept

Køln hadde forbausende få døde denne natten, 486 i følge de offisielle tallene; kanskje 1000-1200 i virkeligheten. Men i løpet av de fem krigsårene ble byen bombet 268 ganger og tallet 20 000 døde, heter det i museet. Det minner også om at 43 000 briter døde under de tyske flyangrepene.

1046 bombefly satte kurs for Köln. 898 nådde frem og slapp sin dødbringende last som la store deler av byen i grus (bildet over). Toktet dannet mønster for senere storangrep mot andre tyske byer og ga næring til nazistenes propaganda om «forbryteren Churchills terrorangrep».

(Arkiv-foto)

«forbryteren Churchills terrorangrep».

Bitter helt

Da krigen var over, fikk

høye bronsestatuen av Sir Arthur Harris. Dronningmoren er flyvåpnets, RAFs, høye beskytter og hun har latt forsikre at de

hundre år skulle forsøke, på en annen måte, å vinne et finansielt og økonomisk hegemoni over Europa». Dagen etter advarte en an-

102109

